

Els llibres de comptes d'Antoni Joan Goday i Aulet (1659-1715) i Bartomeu Goday i Roig (1692-1762), mariners de Canet

Ricard Cantano Carballo

Universitat Rovira i Virgili - Centre d'Estudis Canetencs

***The account books of Antoni Joan Goday i Aulet (1659-1715) and
Bartomeu Goday i Roig (1692-1762), seamen from Canet de Mar***

L'accés a dos llibres de comptes del segle XVIII ens ha permès identificar dos membres d'una de les branques marineres dels Goday de Canet, conèixer diversos aspectes de les seves activitats professionals i algunes particularitats del comerç marítim de l'època. El contingut dels esmentats llibres confirma, un cop més, la trajectòria seguida per moltes de les famílies marineres canetenques del divuit: navegants esdevinguts comerciants. Aquesta característica és rellevant en altres membres destacats de la branca dels Goday tractada, els quals hauran de ser, sens dubte, objecte d'estudi en l'àmbit de la nostra recerca.

Paraules clau : Confraria, quartó, mota, cadastre, arrendament, onzè.

Gaining access to two account books of the 18th century has allowed the identification of two members of one of the seafaring branches of the family Goday from Canet de Mar as well as the collection of information on some aspects of their professional activities and of some of the peculiarities of the maritime trade of the time. Once more, the content of these books confirms the trajectory which was followed by many of the seafaring families from Canet de Mar in the 18th century: from sailors to traders. This characteristic is also relevant for other notable members of the Goday family branch considered, who will be, without doubt, the object of investigation in our area of research.

Keywords: confraternity, quartó (old Catalan unit of currency), mound, cadastre, rental/lease, onzè (old Catalan unit of currency).

Els Goday, mariners de Canet

El cognom Goday apareix ja a Canet en els documents medievals. Probablement l'origen dels Goday, igual que moltes altres nissagues canetenques, fou pagès. Ens consta l'existència, l'any 1338, del mas Goday¹. Tot i que no tenim, per ara, confirmació documental, els Goday pescadors o mariners podrien ser presents a la ribera de Canet des dels

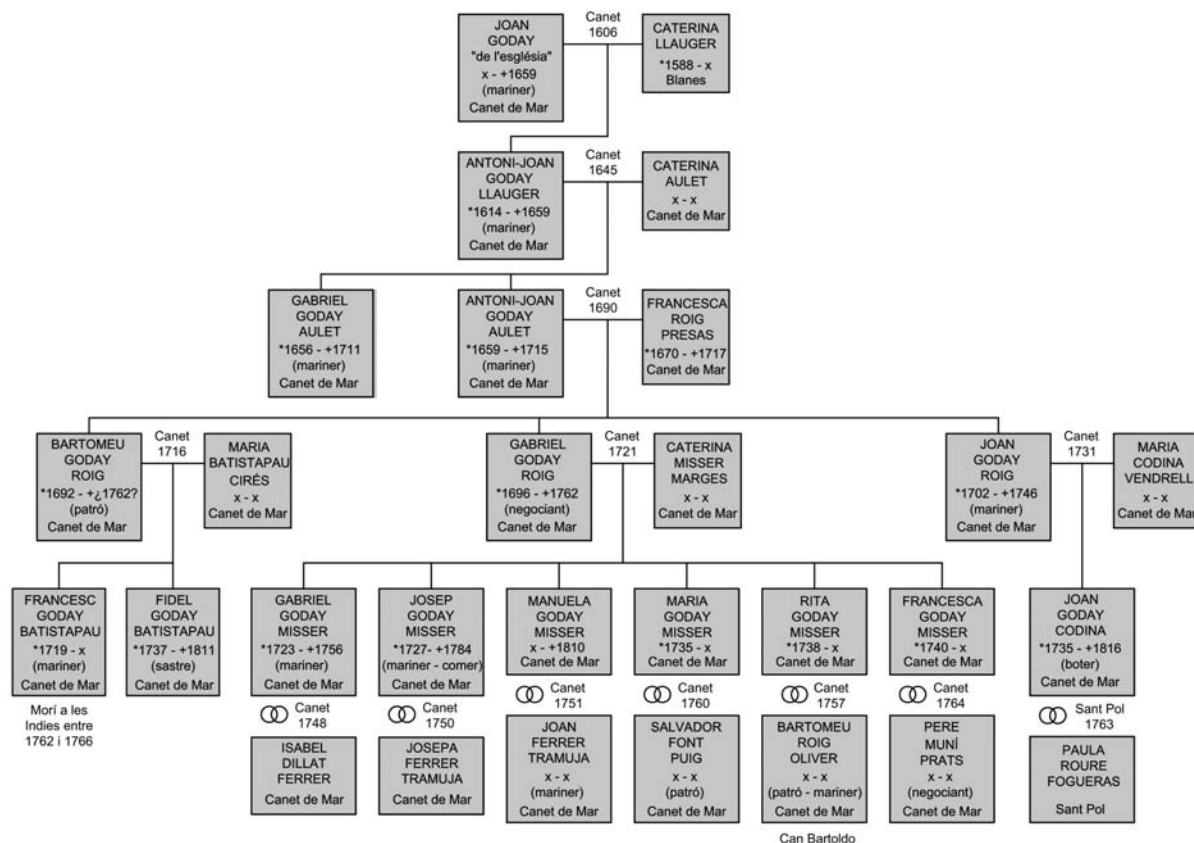
segles XIV o XV. Més tard, el 1540, *Bernat Cabanyes [...] estableix en emfiteusi a Antoni Goday, mariner de la mateixa parròquia (de Canet) dos patis o solars de terra, per fer-hi o construir-hi una casa o cases dels peus al cel...*² Des del començament del segle XVII hi havia establertes a Canet almenys dues branques de Goday marineres: els Goday de «prop de la Torre» i els Goday de «prop de l'Església»³.

En Joan Goday de la Torre, mariner, era

Mas Goday, avui. (CEC)

ELS GODAY DE L'ESGLÉSIA

Arbre genealògic de la família Goday «de l'Església». Elaboració Sergi Alcalde.

administrador de la confraria de Sant Elm, l'any 1619, data fundacional de la Germandat de Sant Elm —integrada en l'esmentada confraria— per a la redempció de captius⁴. Segurament fou aquest Joan Goday qui, el 8 de novembre de 1640, fou nomenat capità d'una de les companyies d'homes armats de la vila⁵. Podria ser el seu fill Joan Goday de la Torre Bigues qui, entre 1649 i 1652, anà 3 vegades a les costes del nord d'Àfrica, dues de les quals amb barques franceses (desconeixem si comandava el vaixells o no). En total, la seva aportació a la Confraria de Sant Elm, pels esmentats viatges, fou de 2 lliures, 19 sous⁶. Sembla que els guanys minvaren anys després si fem cas de les aportacions a la Confraria; entre 1662 i 1664, «a depositat per ell i sos mariners, 19 sous, 4 diners»⁷.

Pel que fa als Goday descendents del mariner Joan Goday de l'Església —branca a la qual pertanyen els Goday estudiats— les dades no ofereixen dubtes (veure l'arbre genealògic). Tenim documentat el seu fill Antoni Joan Goday i Llauger (1614-1659), patró actiu almenys fins a l'any 1652. Els seus viatges són una mostra del comerç de cabotatge de l'època vinculat a la Mediterrània occidental, des de l'Empordà al Rosselló i la Provença fins a Gènova. L'esmentat patró aportà a la Confraria de Sant Elm, entre el juny de 1649 i el gener de 1652, la quantitat de 12 lliures, 8 sous pels beneficis obtinguts (el pagament establert era de dos diners per lliura guanyada)⁸. La majoria dels guanys més quantiosos obtinguts pels patrons de la Confraria, entre 1649 i 1682, coincideixen amb els anys de la Guerra dels Segadors (1640-1659), període en el qual podien encarir-se els nòlits per la inseguretat marítima associada al conflicte. El seu fill, Antoni Joan Goday i Aulet (1659-1715) fou l'autèntic cap de brot d'unes branques filials que excel·liren en diferents activitats econòmiques al llarg del segle XVIII i més enllà.

Els llibres de comptes

El CEC ha tingut l'oportunitat de digitalitzar dos llibres de comptes i altres documents solts⁹ pertanyents als patrons canetencs Antoni Joan Goday (1659-1715) i Bartomeu Goday (1692-1762?), pare i fill respectivament.

El primer llibre (anomenat «llibreta foli» en la còpia digitalitzada del CEC) consta d'anotacions diverses fetes pel patró Antoni Joan Goday i Aulet des de l'any 1699 fins al 1702. Tot i que l'esmentat

Can Goday «de l'Església». Ubicada al Torrent de Lledoners (Riera de la Font dels Gossos). Foto: Sergi Alcalde.

patró no morí fins a l'any 1715 ni ell ni la seva muller Francesca hi obriren més comptes. A partir de 1712 i fins a l'any 1733, els assentaments foren a càrrec del seu fill Bartomeu. Moltes de les pàgines que no foren utilitzades o bé s'afegiren després, contenen escrits diversos de caire familiar que, cap a 1850 —més de cent anys després—, van ser redactats pel jove Fèlix Carbonell Tresserras¹⁰.

El segon llibre (anomenat «llibreta quartilla» en la còpia del CEC) és d'autoria incerta pel que fa als comptes entre 1725 i 1733 (vinculats a les terres de l'Ebre o pròximes); fou també, en gran part, utilitzat per la família Carbonell Tresserras. Hi consten els rebuts de les pensions pagades per Fidel Goday i Batistapau, fill de Bartomeu Goday, per la casa del carrer del Turó a partir de 1791.

A continuació exposarem el contingut dels apartats més rellevants de la «llibreta foli» —segons el nostre criteri— afegint-hi els comentaris que considerem més escaients.

No hi ha constància de la data de compra de la barca que patronejava Antoni Joan Goday i Aulet, però sí del seu preu: 532 lliures, 12 sous. L'import, en principi, anà a càrrec de tres parçoners o interessats amb una participació d'un terç cadascun, és a dir: 177 ll, 10s, 10d. Antoni Joan

Goday i el seu germà Gabriel eren dos dels tres accionistes, l'altre era la viuda de Joan Manyà cunyada d'Antoni Joan Goday¹¹. Queda clar en els comptes (foli núm. 6) que Gabriel anava pagant al seu germà —quan podia— la seva participació en la barca, de la qual encara l'any 1699 devia 52 ll, 7s, 10d. No se'n deuria sortir en Gabriel Goday dels seus problemes econòmics, els quals l'obligaren a demanar-li, 41 ll, 5s. (set dobles i mitja) amb la condició de tornar aquesta quantitat descomptant en cada viatge un quartó (corto), dels dos que li tocaven per la part que ell tenia en l'esmentada barca¹². La nau fou venuda l'any 1701 a un patró de Vilanova per un import de 250 lliures i Gabriel encara li quedà devent 8 ll, 14s, 8d¹³.

El 1701, amb 41 anys i la barca venuda —per menys de la meitat del preu de compra— Antoni Joan Goday decidí abandonar la feina de patró i dedicar-se més intensament a les activitats de comerciant amb botiga inclosa, de participi en la mota d'altres expedicions o com a prestamista en operacions de parts de diner. Entre 1702 i 1710 trobem a la llibreta alguns comptes oberts amb noms de clients, quasi tots de Canet i mariners o parents als quals Antoni Joan Goday o la seva muller —per absència del marit— havien venut diferents partides de blat, farina, vi, oli, bacallà, teixit de tela?, etc. Hi consten: Jaume Giol, Francesc Fàbregas, Francesc Colomer i Lluà, Isidre Pongem, Francesc Casas (passamaner?), Pau Pasqual, Josep Prats i Quirze Roig, casat amb Maria Puig i germà de Francesca Roig, muller d'Antoni Joan Goday. Vegem a continuació alguns exemples de la seva activitat «financera»:

A (f.09)

Vuy que comtam als tres de janer del any mil sets sents y dos. Jo Antoni Joan Goday mariner tinch dextat vuyt doblas a Manuel Gibert? mariner de Canet dextantlas las ditas doblas¹⁴ per un corto a ganancia del modo se acostuma a la part. Lo qual patro sen va carregat de vi per anar a Genova o alla ahont podra vendre..... 44 lliures

En el mateix (f.09), sense data, però també, probablement, del 1702:

Jo lo sobradit (Antoni Joan Goday) tinch rebut de Chatarina Paratge ma naboda set doblas y mitgia per un corto anant las ditas doblas a la part del modo se acostuma por lo viatge de Rosello.....41 ll, 5s.

Y en dit viatge jo matex he posades quaranta doblas en la mateixa barcha del patro Salvador Milans y Llobet (de Canet) tot a la part del modo se acostuma.....220 ll.

A (f.10):

Als 22 de mars del any 1702 tinch entregadas per mans de Francischa Goday ma muller vint y tres doblas y mitgia a Francesch Fabregas mariner de Canet a fi y efecte de anar a la part del modo ques us y costum. Y als 25 de dit mes y any sols entrega al dit patro Francesch Fabregas quinsa lliuras dos sous y sis diners dich 15 ll, 2s, 6d. per a fer lo acompliment de tres cortons y mitg ab la moneda dalt dita (un total de 144 ll, 7s.)

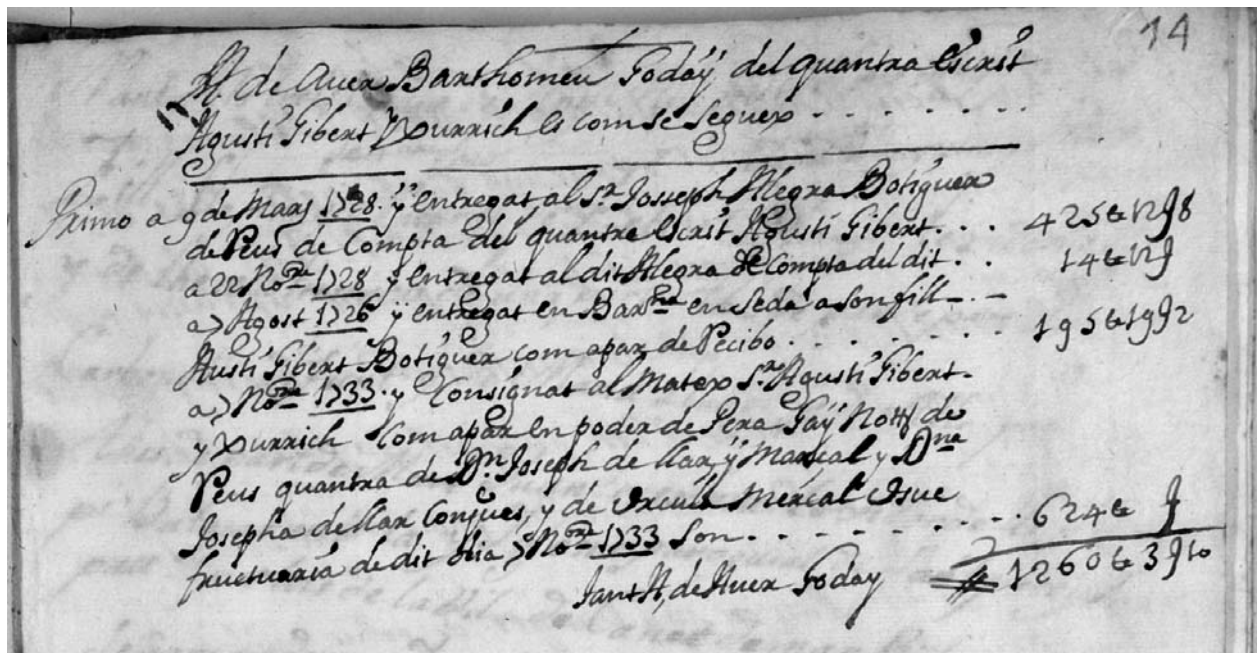
Als 27 de juny del any sobradit (1702) parti de esta vila lo patro Antoni Guimara¹⁵ ab sa barca carregada de vi per costat de Genova ab companyia de Antoni Joan Goday mariner mon marit en lo qual carreu de vi se esmersaren tres sentas y tres lliuras y vuyt sous de la qual quantitat lo senyor Francesc Oller negociant ni te la maytat y la altra maytat lo sobradit Antoni Joan Goday mon marit (Assentament realitzat per Francesca Goday)

En el sis primers mesos de 1702 Antoni Joan Goday va fer inversions, els acords eren a la part, per valor d'unes 600 lliures —quantitat considerable— i fins i tot en l'últim viatge a Gènova hi anava com a sobrecàrrec. A partir d'aquesta data no s'hi troba cap més aportació monetària. Tingué mals resultats? Fou com a conseqüència de la Guerra de Successió? Hi falten fulls al llibre?. Per ara no disposem de cap explicació plausible.

A partir de 1712 creiem que algunes anotacions com les del cost detallat del carenat de la barca¹⁶, foren ja fetes pel seu fill Bartomeu Goday i Roig, el qual amb 20 anys, era patró d'embarcació. L'any 1718 l'esmentat patró pagà pel cadastre¹⁷ de la barca, 3 ll, 10s. pagament que hauria de repercutir als altres interessats o propietaris de l'embarcació: Miquel Cirés (1/4) i Joan Baptista Pau, sogre seu (1/8). Més endavant, (f.12), especifica amb detall les partides del cadastre d'aquell any:

Nota de lo que pago a la vila de Canet de cadastre i terras

Terra.....	1 ll, 15s.
De casa	15s.
Personal	4 ll, 10s.
Albitra	1 ll, 0s.
Barqua	3 ll, 10s.
Mon germa	2 ll, 10s.
 Total	 14 ll, 0s.
Lo 25 %; son	3 ll, 10s.
Total	17 ll, 10s.

Llibre de Comptes. Detall d'una pàgina de la «Llibreta foli»

No ens queda clar el concepte d'*albitra* (arbitri municipal?), per quin germà pagava el cadastre ni el càrrec final del 25%.

El més destacable de la resta de la *Llibreta foli* és el compte dedicat (f.13) a operacions diverses que mantingueren el patró Bartomeu Goday i el mercader de Malgrat, Agustí Gibert i Xurrich¹⁸. La relació comercial entre ambdós havia ja començat segurament en temps d'Antoni Joan Goday, i encara fou més estreta posteriorment, de tal manera que, l'any 1733, Agustí Gibert i Bartomeu Goday arrendaren, al 50% cadascú, el molí de la Sança de Garcia (Ribera d'Ebre) i l'onzè. El preu de l'arrendament de l'onzè per dos anys, pagat a Miquel Marçal botiguer de Reus, fou de 1.400 lliures¹⁹. Podem dir que, pel que fa als Goday, no hi ha més referències destacables.

En relació al contingut del segon llibre —*Llibreta quartilla*— l'anotació més antiga (f.6) és del 16 de maig de 1723, data en la qual es fan constar les despeses ocasionades per un carenat de la barca (44 ll, 16s, 4d.) i d'una posterior venda. No ens consta però que el patró fos Bartomeu Goday. Ens inclinem més per pensar que Bartomeu Goday tingué accés a la propietat del llibre, l'any 1733, per cessió de l'arrendatari del molí de Garcia i de l'onzè que hem comentat més amunt. No hi ha anotacions posteriors a l'any 1733 ni tenim més notícies de Bartomeu Goday. Només sabem que havia mort a les Índies abans del juny de 1762²⁰.

Conclusions

L'estudi i anàlisi dels llibres de comptes ens ha fet possible conèixer de primera mà algunes particularitats de la navegació i el comerç català del primer terç del segle XVIII.

Per altra banda, la recerca dels lligams familiars dels Goday en qüestió —ascendència i descendència— ens ha permès construir part de la branca d'una nissaga marinera de Canet esdevinguda comerciant i industrial; les famílies descendents d'en Gabriel i Joan Goday, germans del patró Bartomeu Goday i Roig en són la personificació²¹. No hi ha dubte, que les activitats d'aquests destacats canetencs han d'incentivar-nos per a realitzar-ne un estudi detallat i rigorós.

El fet suara esmentat és la constatació, força generalitzada, de l'evolució experimentada pels patrons mariners de Canet del segle XVIII: ells mateixos, o els seus descendents, passaran de l'ofici de navegant a l'activitat comercial, industrial i financera. Seran nombrosos els negociants canetencs d'arrels marineres que, associats majoritàriament amb parents, formaran companyies, sobretot a la segona meitat del set-cents, per beneficiar-se del comerç colonial. Els Clausell, Cruanyes, Ferrer, Goday, Llauger, Milans, Roura, Vaquer i Xiqués, entre d'altres, en són un clar exemple.

¹ Carme MUNTANER, Catàleg de pergamins de Canet, Ajuntament de Canet, 2015, pergami, núm. 23.

² Ibid., pergami, núm. 196.

³ La casa dels Goday «prop de la Torre» s'ubicava a la Riera de la Torre, cinc cases més amunt de la Torre del Consell o Torre de Mar. La casa dels Goday «prop de l'Església» es trobava a la banda de ponent del Torrent de Lledoners, abans carrer Mercaders, coneguda també al segle XX com la Riera de la font dels gossos (Informació facilitada per Sergi Alcalde, CEC).

⁴ Centre d'Estudis Canetencs (CEC), Confraria de Sant Elm, Plec núm. 1, full-06.

⁵ Arxiu Municipal de Canet de Mar (AMCM), Actes del Consell, 8-11-1640.

L'estat d'alerta motivat per la guerra dels Segadors originà la formació de companyies de gent armada a les

diferents viles i ciutats. En el cas de Canet foren elegits tres capitans entre els membres del Consell.

⁶ CEC, Confraria de Sant Elm, Llibre 1, f.60.

⁷ CEC, Confraria de Sant Elm, Llibre 1, f.2. El benefici d'un viatge es repartia al 50% entre la barca (armadors) i la «gent» (patró més tripulació). El pagament a la Confraria, realitzat pel patró de la nau, es calculava sobre la quantitat corresponent a la gent.

⁸ CEC, Confraria de Sant Elm, Llibre 1, f.10. Una lliura = 20 sous; un sou = 12 diners.

⁹ Els dos llibres de comptes i algunes escriptures, propietat de Mercè Estarlich de Canet, han estat digitalitzats per Jordi Soler, CEC.

¹⁰ L'any 1811, l'avi matern Joan Tresserras, teixidor de lli, adquirí la propietat -mitjançant un vitalici- de la casa d'en Fidel Goday i Batistapau al carrer del Turó (avui Castellet). Probablement els llibres de comptes del pare i de l'avi els guardà Fidel Goday en l'esmentada casa que havia comprat anteriorment el 1790. La família Estarlich, propietària de l'immoble al segle XX, hauria trobat i conservat els documents dels Goday.

¹¹ Teresa Roig, filla de Bartomeu Roig, casà el 1685 amb Joan Manyà mariner de qui enviudà el 1695; la barca, per tant, fou comprada a partir d'aquest últim any.

¹² En el costum català de navegació a la part, el quartó (corto) equivalia a $\frac{1}{4}$ d'una part. Segons la categoria, el mariner rebia la part de diner que li corresponia en els guanys obtinguts. Es valoraven també en quartons les aportacions a la «mota» (import de la mercaderia), feta per cada interessat, en la càrrega que també anava a la part. A Canet, al quartó se li donava un valor de 41 ll, 5s. però de fet podia variar segons la població.

¹³ Gabriel Goday i Aulet morí a Nàpols l'any 1711.

¹⁴ Una doble equivalia a 5 lliures, 10 sous.

¹⁵ Mariner de Canet. Es casà el 1678 amb Maria Oller.

¹⁶ De tant en tant, generalment després de cada tres o quatre viatges, calia carenar (reparar) el vaixell, (Emerencià ROIG, La marina catalana del vuitcents, Ed. Barcino, Barcelona, 1929, p.63). Destaca el cost de 18 jornals de calafat que, a 14 sous, fan 12 ll, 12s. d'un total de 29 ll, 4s. (un 48% aprox.) que costava el carenat.

¹⁷ El cadastre s'implantà a Catalunya el 1716 per substituir els anteriors tributs de la Generalitat. S'aplicava per una banda als béns immobles, terres i rendes (tribut reial) que

afectava tothom i per altra banda als guanys per activitats productives (tribut personal), del qual quedaven exclosos els nobles. El total de recaptació, a recollir entre tots els municipis catalans, quedà fixat a partir de 1718 en 900.000 pesos, quantitat que no varià la resta del segle, la qual cosa significà que el tribut esdevingués menys oneros amb el transcurs dels anys.

En relació al cadastre veure:

ESCARTÍN SÁNCHEZ, E., «El Catastro catalán: teoría y realidad», a Pedralbes: Revista d'història moderna, 1 (1981), pp. 253-265; SEGURA I MAS, A., «Felipe V y la introducción de la contribución directa en la Corona de Aragón» i «El Catastro de Patiño en Cataluña (1715-1845)», a SEGURA I MAS, A. (coord.), El Catastro en España (1714-1906), Barcelona 1988, vol. I, pp. 23-31 i pp. 31-44; FERRER I ALÓS, LL., «¿Modernización fiscal? La implantación del Catastro en Cataluña», a Catastro (deseembre 2002), pp. 27-35. JORDÀ FERNÁNDEZ, A. «Els decrets de Nova Planta per a la Corona d'Aragó», a MRAMEGH, 26 (2016), pp. 69-90.

¹⁸ El seu fill, de mateix nom i cognoms, gendre del negociant barceloní Miquel Alegre, fou una de les figures més destacades del comerç barceloní del segle XVIII.

¹⁹ L'onze era l'impost que es pagava equivalent al valor de l'onzena part de les collites el qual recaptaven els qui havien guanyat la subhasta del dret. El benefici de l'arrendador era la diferència entre el què havia pagat per l'arrendament i la quantitat recaptada.

²⁰ Arxiu Fidel Fita d'Arenys de Mar, notari de Canet, Josep Llobet, 1762, f.95. La seva muller, Maria Batistapau i Cirés consta com a viuda, l'any 1762, en la creació d'un censal de 106 lliures, 10 sous, venut a Gabriel Goday i Roig, germà de Bartomeu.

²¹ Veure: Joan BALLART, «Personatges canetencs. Els Goday i la indústria del peix», El Sot de l'Aubó, núm. 29, 2009, pp.3-9.

Gabriel Goday i Roig, negociant, es casà el 1721 amb Caterina Misser i Marges.

Les branques masculines i les femenines dels Goday Misser destacaran en la navegació i comerç marítim colonial. Joan Goday i Roig, boter, es casà el 1731 amb Caterina Codina i Vendrell. Els descendents dels Goday Codina, establerts a Galícia, foren pioners a nivell espanyol en la indústria conservera del peix.

El centenari de la font del Passeig de la Misericòrdia

Enguany se celebra el centenari de la col·locació d'una font al capdavant del Passeig de la Misericòrdia.

Pel setembre del 1917, el Dr. Marià Serra va deixar anotat el següent en el seu famós dietari (1880-1926): «Al començament del passeig de la Misericòrdia, per la part del carrer d'en Móra, al bell mig de la via central, s'hi aixeca una doble font, combinant-se bellament el maó amb la majòlica, resultant un conjunt artístic. Aquesta millora se deu a la generositat de la raó social Jover, Serra i Cía, fabricants de genres de punt. Havent-li tocat en sort a la societat la casa dels paletes que fou rifada fa mig any, ha volgut en recompensa fer aquest regal al poble, cosa que sempre és d'agrair, puix los actes altruistes són mereixedors d'alabança».

Durant anys es va atorgar el projecte a Josep Puig i Cadafalch, avui dia, gràcies a que el plànol original forma part del Fons Cabruja conservat a l'Arxiu Municipal, sabem que el projectista va ser l'arquitecte Ramón Puig i Gairalt.

Durant la dècada de 1960 la font inicial es va enderrocar per facilitar el gir dels camions en aquell tram de passeig. No va ser fins l'any 1988 que es va tornar a fer la font actual, a semblança de l'antiga, obra del mestre de cases canetenc Antoni Hernández (de Can Paco de l'aigua), sota la direcció de l'interiorista Joan Domènech.

